

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om export och transitering av försvarsmateriel**

**PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL**

I denna proposition föreslås att lagen om export och transitering av försvarsmateriel ändras så att förutom export och transitering av försvarsmateriel också förmedling av försvarsmateriel mellan tredje länder i vissa fall är tillåten endast med ett för ändamålet beviljat förmedlingstillstånd. Förmedlingstillståndet beviljas enligt förslaget av försvarsministeriet. När ett ärende som gäller förmedlingstillstånd förutsätter det skall försvarsministeriet inhämta en särskild utredning från utrikesministeriet om att det inte finns något utrikes- och säkerhetspolitiskt hinder för att bevilja tillstånd.

---

Propositionens syfte är att bringa lagstiftningen om övervakningen av exporten av försvarsmateriel i överensstämmelse med de rekommendationer som ges i det den 8 juni 2001 antagna protokollet mot olaglig tillverkning av och handel med eldvapen, delar till eldvapen och ammunition, bifogat till Förenta Nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet samt i det dokument om handeldvapen och lätta vapen som Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa antog den 24 november 2000. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

## INNEHÅLLSFÖRTECKNING

|                                                                                             |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL .....</b>                                           | <b>1</b>  |
| <b>INNEHÅLLSFÖRTECKNING .....</b>                                                           | <b>2</b>  |
| <b>ALLMÄN MOTIVERING .....</b>                                                              | <b>3</b>  |
| <b>1. Nuläge.....</b>                                                                       | <b>3</b>  |
| 1.1. Lagstiftning och praxis .....                                                          | 3         |
| 1.2. Internationella avtal och förbindelser som gäller exportövervakning .....              | 5         |
| 1.3. Internationella avtal och förbindelser som gäller förmedling av försvarsmateriel ..... | 6         |
| 1.4. Internationell jämförelse .....                                                        | 7         |
| 1.5. Bedömning av nuläget.....                                                              | 9         |
| 2. Propositionens mål och de föreslagna ändringarna .....                                   | 9         |
| 3. Propositionens verkningar .....                                                          | 9         |
| 3.1. Verkningar för företagen.....                                                          | 9         |
| 3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal .....                                  | 9         |
| 3.3. Verkningar i fråga om annan lagstiftning .....                                         | 9         |
| 4. Beredningen av propositionen.....                                                        | 10        |
| 4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial.....                                           | 10        |
| 4.2. Utlåtanden.....                                                                        | 10        |
| <b>DETALJMOTIVERING .....</b>                                                               | <b>11</b> |
| 1. Lagförslag .....                                                                         | 11        |
| 2. Ikraftträdande .....                                                                     | 14        |
| <b>LAGFÖRSLAG .....</b>                                                                     | <b>15</b> |
| om ändring av lagen om export och transitering av försvarsmateriel .....                    | 15        |
| <b>BILAGA .....</b>                                                                         | <b>17</b> |
| <b>PARALLELLTEXTER .....</b>                                                                | <b>17</b> |
| om ändring av lagen om export och transitering av försvarsmateriel .....                    | 17        |

## ALLMÄN MOTIVERING

### 1. Nuläge

#### 1.1. Lagstiftning och praxis

I lagstiftningen i Finland finns för närvarande inte några bestämmelser om verksamhet som gäller förmedling av försvarsmateriel. I lagen om export och transitering av försvarsmateriel (242/1990, exportlagen) ingår bestämmelser om tillståndsförfarandet för export och transitering av materiel som klassificeras som försvarsmateriel, straffpåföljderna gällande olovlig export samt den övervaknings-skyldighet som åligger tullverket.

Den allmänna reglering som ingår i den ovan nämnda lagen tillämpas dock på förmedlingsverksamhet i det fall att den försvarsmateriel som är föremål för förmedling exporteras från finskt territorium till ett tredje land eller transporteras genom finskt territorium till ett tredje land.

Enligt 2 § exportlagen är export och transitering av försvarsmateriel tillåten endast med för ändamålet beviljat tillstånd (exporttillstånd). Exporttillstånd beviljas beroende på produkt, transaktionens värde och ärendets utrikes- och säkerhetspolitiska betydelse av statsrådet eller försvarsministeriet. Enligt 3 § exportlagen beviljas exporttillstånd inte om tillståndet äventyrar Finlands säkerhet eller strider mot Finlands utrikespolitiska kurs. Enligt 3 § 2 mom. fastställer statsrådet de allmänna riktlinjerna för export och transitering av försvarsmateriel.

Närmare bestämmelser om vilket slag av materiel som betraktas som försvarsmateriel samt om hur materielen grupperas med tanke på behandlingen av tillståndsärendena ingår i förordningen om export och transitering av försvarsmateriel (108/1997) samt i försvarsministeriets beslut om verkställighet av nämnda förordning (192/1997).

Statsrådet har den 24 mars 1995 utfärdat ett beslut om allmänna riktlinjer för export och transitering av försvarsmateriel (474/1995),

som i praktiken utgör det centralaste instrumentet för reglering av vapenexportpolitiken. Enligt 1 § 1.4 punkten i riktlinjerna är avsikten med dem att ur utrikes- och säkerhetspolitisk synvinkel framlägga preciserande, riktgivande regler för tillämpning av anvisningarna i 3 § lagen om export och transitering av försvarsmateriel, enligt vilken paragraf exporttillstånd inte beviljas om tillståndet äventyrar Finlands säkerhet eller strider mot Finlands utrikespolitiska linje.

Ett ovillkorligt hinder för exporten eller transiteringen av försvarsmateriel utgör de av Förenta Nationernas (FN) säkerhetsråd beslutade vapenexportförbud, Europeiska unionens (EU) vapenexportförbud och de övriga multilateralt överenskomna exportbegränsningarna.

I den helhetsbedömning som riktlinjerna förutsätter är det nödvändigt att beakta de utrikes- och säkerhetspolitiska aspekterna, situationen i mottagarlandet, i synnerhet en analyserande bedömning av situationen i fråga om de mänskliga rättigheterna inbegripet hur andra länder förhåller sig till mottagarlandet, vilka egenskaper, vilket användningssyfte och vilken militär betydelse den försvarsmateriel har som skall exporteras samt vilken betydelse försvarsmaterielen har för Finlands försvarsmaterielberedskap och utvecklingen av den inhemska industrin på området.

Enligt 1 § 3.3 punkten i riktlinjerna föreligger inte utrikes- eller säkerhetspolitiska hinder för exporten i det fall att den anknyter till fullföljandet av ett samförståndsavtal om försvarsmaterielsamarbete, eller om produkterna är avsedda att användas för fredsbevarande åtgärder eller krishantering på initiativ av FN eller Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) eller med dessa organisationers fullmakt. I bilagan till riktlinjerna nämns också de stater i fråga om vilka utrikes- och säkerhetspolitiska hinder inte föreligger när det gäller export av försvarsmateriel till dem.

I problematiska fall är grundinställningen restriktiv. Om de produkter man önskar exportera är sådana till sina egenskaper eller till sin betydelse att de inte kan eller med stor sannolikhet inte kommer att användas för kränkande av de mänskliga rättigheterna, offensiv militär verksamhet eller annan motsvarande verksamhet i mottagarlandet eller utanför dess gränser, kan tillstånd beviljas om övriga faktorer i helhetsbedömningen talar för detta och om inget annat hinder framkommer vid behandlingen av tillståndsansökan.

Enligt 2 § 2 mom. exportlagen fattas beslut om beviljande av exporttillstånd vid statsrådets allmänna sammanträde, om försvarsmaterielen hör till den första eller den andra av de produktklasser som avses i 5 §, dvs. när det är fråga om export av förstörelsebringande materiel avsedd att användas i strid eller lavetter, eller om den utrikes- eller säkerhetspolitiska betydelsen av andra skäl förutsätter det. Enligt paragrafens 3 mom. behöver ett tillståndsärende dock inte hänskjutas till avgörande vid statsrådets allmänna sammanträde när det är fråga om export och transitering av ringa värde, eller när det är fråga om sådan tillfällig utförsel ur landet av försvarsmateriel till vilken inte hänförs sig äganderätt till försvarsmaterielen eller överföring utomlands av bestämmanderätten över försvarsmaterielen.

Ärenden som gäller tillståndsansökan, anhållan om förhandsutlåtande och definierande av försvarsmaterielen behandlas i den exportarbetsgrupp som tillsatts av försvarsministeriet i enlighet med 1 § 4.2 punkten i riktlinjerna och där försvars-, utrikes-, inrikes- och handels- och industriministeriet samt skyddspolis och Tullstyrelsen är representerade. För utredningen av de utrikes- och säkerhetspolitiska synpunkter som hänförs sig till exporttillståndsärendena svarar utrikesministeriet.

Finlands författningar om vapenexport har bringats i överensstämmelse med författningarna i de flesta av EU:s medlemsländer. I EU-arbetsgruppen för export av konventionella vapen (COARM) strävar man efter att harmonisera och samordna medlemsstaternas vapenexportpolitik inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Europeiska unionens råd godkände den 8 juni

1999 EU:s uppförandekod för vapenexport (EU Code of Conduct on Arms Exports). Uppförandekoden är ett centralt instrument på unionsnivå som styr Finlands försvarsmaterielexport. Den innefattar åtta kriterier för vapenexport, som ligger till grund för medlemsstaternas bedömningar av ansökningar om exporttillstånd. Uppförandekoden fungerar i Finland som gällande lag och den ingår i bilagan till riktlinjerna. Ett centralt krav i uppförandekoden är att EU:s medlemsstater på diplomatisk väg skall meddela varandra detaljerade uppgifter om exporttillstånd som med stöd av uppförandekoden inte beviljats samt om orsakerna till avslagen. Till sin rättsliga ställning är uppförandekoden rådets deklaration.

Den som beviljas tillståndet åläggs i regel innan tillståndsdokumentet överlämnas att tillställa försvarsministeriet ett intyg som utfärdats av en behörig myndighet eller av mottagaren i det land som utgör slutlig destination och av vilket framgår vem som är den slutliga användaren av varan (slutanvändarintyg). Om en vara som är föremål för ansökan om tillstånd är avsedd att användas endast som komponent i en annan produkt skall den som beviljats exporttillstånd på anmodan lämna ett av varans slutliga användare utfärdat intyg över sådan användning (intyg över användning i egen produktion). Dessutom krävs att den som beviljats exporttillstånd skall tillställa försvarsministeriet ett av tullmyndigheterna i destinationslandet utfärdat importintyg över den materiel som avses i tillståndet.

I 16 § 3 mom. lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953) föreskrivs att angående tillverkning och införsel av, handel med samt anskaffande och innehav av skjutförnödenheter gäller, vad därom är stadgat eller framdeles stadgas. Enligt 1 § 3 mom. är införsel av explosiva varor tillåten endast med tillstånd. Om utförsel av sådana varor gäller vad som är stadgat om utförsel av krigsförnödenheter. I exportlagen bestäms sålunda om exporten av sådana explosiva varor vilka enligt vad som fastställts är försvarsmateriel.

I 41 § skjutvapenlagen (1/1998) föreskrivs att vid överföring, utförsel och transitering av sådana skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som skall betraktas som försvarsmateriel skall lagen om export

och transitering av försvarsmateriel och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

Enligt skjutvapenlagen är införsel och tillverkning av samt handel med skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler beroende av tillstånd. Enligt lagens 20 § meddelas och återkallas tillstånd att idka näring i vapenbranschen av inrikesministeriet. I lagens 47 och 48 § föreskrivs om meddelande av förvärvstillstånd för utomlands bosatta personer.

Enligt 17 § 1 punkten skjutvapenlagen gäller lagen i fråga inte av staten bedriven överföring till eller från Finland, införsel, utförsel och förvärv eller för statens ändamål företagen överlåtelse av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler. Enligt punkt 5 i samma paragraf gäller lagen inte heller transport och förvaring av dessa produkter, och enligt punkt 6 inte heller tillverkningen av dem samt enligt punkt 7 inte heller reparation och modifiering av dem i statens inrättningar. I punkt 10 och 11 i paragrafen föreskrivs om undantag från tillämpningsområdet när det gäller en främmande stat bl.a. då införseln eller utförseln av skjutvapen som hör till en främmande stats väpnade styrkor baserar sig på avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (FördrS 65/1997) eller på något annat internationellt fredsbevarande uppdrag eller om tillstånd för införseln av skjutvapen till Finland har beviljats med stöd av territorialövervakningslagen (755/2000) eller om överföring till eller från Finland av skjutvapen som hör till behöriga tjänstemän i en främmande stat baserar sig på sådan övervakning eller sådant förföljande som avses i Schengenkonventionen.

Enligt 2 § lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning (562/1996) avses med produkter med dubbel användning produkter, teknologi, tjänster och andra nyttigheter som vid sidan av sin normala civila användning eller tillämpning kan användas bl.a. i syfte att utveckla eller tillverka massförstörelsevapen eller i syfte att främja den allmänna militära potentialen.

## 1.2. Internationella avtal och förbindelser som gäller exportövervakning

Också ett flertal internationella avtal och förbindelser gäller övervakning av exporten av försvarsmateriel.

Genom förordningar som givits med stöd av lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser, vilka grunda sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna (659/1967) har de genom bindande beslut av Förenta Nationernas (FN) säkerhetsråd föreskrivna ekonomiska sanktionerna eller vapenexportförbuden hitintills bringats i kraft i Finland i följande fall:

- 1) Angola (UNITA) 1993 - vapenexportförbud och partiella ekonomiska sanktioner (848/1993, 1127/1997, 622/1998)
- 2) Irak 1990 - ekonomiska sanktioner (680/1990, 903/1990, 22/1991, 337/1992, 131/1995, 1356/1996)
- 3) Liberia 1992- vapenexportförbud (1193/1992)
- 4) Ruanda 1994- vapenexportförbud (420/1994, 1093/1995, 679/1996) Det vapenexportförbud som gäller Ruanda gäller också försäljning och leverans till grannstaterna (Burundi, Tanzania, Uganda, Kongo), om vapnen är avsedda att användas i Ruanda.
- 5) Sierra Leone 1997 - vapenexportförbud och partiella ekonomiska sanktioner (5/1998, 371/1998, 545/1998)
- 6) Somalia 1992 - vapenexportförbud (89/1992).

Säkerhetsrådet har beslutat också om förbud mot export av vapen till Usama Bin Ladin, al-Qaida-organisationen och medlemmarna av talibanrörelsen samt andra grupper som är associerade med dem [1390(2002)]. Säkerhetsrådet har också år 1994 gett en rekommendation om upphörande med exporten av vapen till Jemen [924(1994)] och år 1993 en rekommendation [853(1993)] om att medlemsländerna bör avhålla sig från att exportera vapen i sådana fall där konflikten i Nagorno Karabach kan påverkas.

I de allmänna beslut om ekonomiska sanktioner som FN:s säkerhetsråd har fastställt ingår i allmänhet alltid också förbud mot export av vapen eller krigsmateriel.

Europeiska unionen har dessutom utfärdat förbud mot export av vapen i fråga om följande länder:

- 1) Republiken Bosnien och Hercegovina 1996 - (96/184/GUSP, EGT L 58, 7.3.1996, 1999/481/GUSP, EGT L 188, 21.7.1999, 2001/719/GUSP, EGT L 268, 9.10.2001). Det gemensamma ställningstagandet innehåller en hänvisning också till republiken Kroatien, Makedonien (f.d. jugoslaviska republiken Makedonien) och den federala republiken Jugoslavien.
- 2) Burma (Myanmar) 1991- (96/635/GUSP, EGT L 278, 8.11.1996)
- 3) Folkrepubliken Kina 1989- Gemensam förklaring, Madrid, 27.6.1989
- 4) Demokratiska republiken Kongo 1993- Gemensam förklaring 33/93 (f.d. Zaire) Köpenhamn, 7.4.1993
- 5) Libyen 1986- (1999/261 GUSP, EGT L 103, 20.4.1999)
- 6) Sudan 1994- (94/165 GUSP, EGT L 75, 17.3.1994)
- 7) Zimbabwe 2002- (2002/145/GUSP, EGT L 50, 21.2.2002)

Produktomfattningen för EU:s förbud mot vapenexport kan variera för de enskilda länderna.

I fråga om exporten av försvarsmateriel gäller också konventionen om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstörande (FördrS 15/1975), konventionen om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt om deras förstöring (FördrS 17/1997), det ändrade protokollet om förbud mot eller restriktioner i användningen av minor, försåtvapen och andra anordningar (protokoll II sådant det lyder ändrat den 3 maj 1996) och protokoll IV om synförstörande laservapen (FördrS 52/1998) till konventionen om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar (FördrS 64/1983).

Finland deltar i EU-arbetsgruppen för export av konventionella vapen (COARM), inom vilken man strävar efter att harmonisera och samordna medlemsstaternas vapenexportpolitik inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Det viktigaste resultatet av COARM-arbetet är EU:s upp-

förandekod för vapenexport. Finland är dessutom medlem i exportkontrollarrangemanget för konventionella vapen och produkter med dubbla användningsområden, det s.k. Wassenaararrangemanget (Wassenaararrangement), missilteknologikontrollarrangemanget (Missile Technology Control Regime, MTCR) och kontrollarrangemanget för kemiska och biologiska produkter, den s.k. Australiengruppen (Australia Group, AG).

### **1.3. Internationella avtal och förbindelser som gäller förmedling av försvarsmateriel**

Övervakningen av förmedlingen av försvarsmateriel baserar sig på de rekommendationer som ingår i det av FN:s generalförsamling den 8 juni 2001 godkända protokollet mot olaglig tillverkning av och handel med eldvapen, delar till eldvapen och ammunition, bifogat till Förenta Nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (eldvapenprotokollet) och i det den 24 november 2000 antagna OSSE-dokumentet om handeldvapen och lätta vapen. Enligt rekommendationerna skall de fördragsslutande parterna överväga åtgärder som syftar till att föra in bestämmelser om övervakningen av vapenförmedlingen i den nationella lagstiftningen.

Avsikten med övervakningen av vapenförmedlingen är att förhindra att de förbud mot vapenexport som införts av FN:s säkerhetsråd, EU och OSSE samt även EU:s uppförandekod för vapenexport och de övriga internationella avtalen och förbindelserna gällande exportövervakning kringgås, samt att begränsa och förhindra olaglig tillverkning av och handel med vapen.

Eldvapenprotokollet gäller de i protokollets 3 artikel närmare beskrivna eldvapnen, delar till dem samt ammunition.

I eldvapenprotokollets 15 artikel föreskrivs om de fördragsslutande parternas skyldighet att överväga upprättandet av ett nationellt arrangemang inom vilket den verksamhet som bedrivs av personer som deltar i förmedlingen av vapen regleras. Arrangemanget kunde innefatta t.ex. ett eller flere av följande förfaringssätt: registrering av de förmedlare som verkar på de fördragsslutande staternas område, licens- eller tillståndsförfarande för va-

penförmedling eller offentliggörande av namnet på och verksamhetsstället för de förmedlare som deltar i sådan handel med vapen som uppges i import- och exportlicenser eller –tillstånd samt i transportdokument.

Dessutom uppmanas de fördragsslutande stater som har infört ett tillståndssystem för vapenförmedling att utbyta information om vapenförmedlare och förmedling av vapen i samband med informationsutbytet enligt protokollets 12 artikel och att förvara uppgifterna om vapenförmedlare och vapenförmedlingsverksamhet så som anges i protokollets 7 artikel. Protokollet innehåller inte någon definition av vapenförmedlare eller vapenförmedlingsverksamhet.

Eldvapenprotokollet kommer att tillämpas tillsammans med konventionen om gränsöverskridande organiserad brottslighet. Eldvapenprotokollet träder i kraft den nittionde dagen efter den dag då det fyrtionde ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet har deponerats, likväl så att protokollet inte träder i kraft före konventionens ikraftträdande.

Dokumentet om handeldvapen och lätta vapen antogs den 24 november 2000 vid säkerhetsforumets plenum i Wien. Dokumentet gäller särskilt definierade för militärt bruk tillverkade eller planerade handeldvapen och lätta vapen. I dokumentets avdelning III punkt d föreskrivs om de deltagande staternas skyldighet att överväga de ovan nämnda åtgärder som ingår i FN:s eldvapenprotokoll. OSSE-dokumentet är till sin karaktär politiskt bindande.

Också i COARM-arbetsgruppen har diskussioner om övervakningen av vapenförmedlingen förts. Avsikten är att de i arbetsgruppen antagna slutsatserna skall tas in i en gemensam årsberättelse som år 2002 skall utarbetas på grundval av EU:s uppförandekod för vapenexporten. Enligt slutsatserna avses med vapenförmedling verksamhet i vilken enskilda personer eller företag fungerar som representanter eller förmedlare i fråga om förhandlingar eller arrangemang beträffande sådana åtgärder som gäller överföring av vapen eller försvarsmateriel mellan två tredje länder. Enligt slutsatserna bör EU:s medlemsstater övervaka sådan vapenförmedlingsverksamhet som sker på den egna statens område eller sådana

eller sådana förmedlares verksamhet vilkas bostad eller verksamhetsställe befinner sig på EU:s område.

Med vapenförmedlingsverksamhet avses 1) en situation där det är fråga om på varandra följande köp och försäljningar av vapen, varvid vapnen övergår i förmedlarens ägo och 2) en situation där vapnen inte övergår i förmedlarens ägo utan äganderätten övergår direkt från säljaren till köparen med förmedlarens medverkan. Avsikten är att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning skall föreskriva om tillståndsplikten i fråga om vapenförmedlingsverksamhet som äger rum på det egna territoriet eller verksamhet som bedrivs av förmedlare vilkas bostad eller verksamhetsställe är belägen i den ifrågavarande staten. Tillståndsansökningarna skall enligt förslaget behandlas enligt vapenexportkriterierna i EU:s uppförandekod för vapenexport.

Dessutom borde medlemsstaterna överväga att införa registreringsskyldighet eller skyldighet att ansöka om tillstånd när det gäller förmedlare vilkas verksamhetsställe eller bostad är belägen i den ifrågavarande staten. I fråga om registrering eller beviljande av tillstånd bör förmedlarnas eventuella tidigare brottsliga verksamhet beaktas. Dessutom bör medlemsstaterna föreskriva om straffbarhet när det gäller olovlig verksamhet samt utbyta information i COARM-arbetsgruppen om nationell lagstiftning och registrerade förmedlare.

Övervakningen av vapenförmedlingen har behandlats också inom ramen för det ovan nämnda Wassenaar-arrangemanget, inom ramen för vilket ett dokument av rekommendationstyp har antagits som innehåller bl.a. en definition av vapenförmedlingsverksamheten. Enligt definitionen avses med vapenförmedlingsverksamhet en situation där enskilda personer eller företag agerar för sin egen räkning som förmedlare eller för andras räkning som representant för att föra samman leverantören och mottagaren i avsikt att underlätta åstadkommandet av ett sådant avtal mellan två tredje länder som gäller försäljning eller köp av försvarsmateriel och som syftar till att uppnå ekonomisk fördel.

#### 1.4. Internationell jämförelse

## Allmänt

Som jämförelsematerial granskas lagstiftningen om förmedling av förvarsmateriel i Sverige, Nederländerna, Tyskland och Förenta Staterna. I EU:s medlemsländer regleras vapenförmedlingen dessutom redan i Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland samt i Österrike. I Belgien och Frankrike har ett lagförslag om övervakning av vapenförmedling avlämnats till parlamentet. I Danmark pågår utredningsarbetet.

## Sverige

I Sverige föreskrivs om övervakningen av förmedlingsverksamhet som gäller försvarsmateriel i lagen (1992:1300) och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel, vilka gäller tillverkning och export av krigsmateriel.

Det i lagen avsedda tillståndet kan lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik.

Lagen tillämpas på tillhandahållande av krigsmateriel, varmed avses försäljning, upplåtelse, utbudande mot vederlag, lån, gåva eller förmedling av krigsmateriel. Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas i Sverige får inte utan tillstånd i det enskilda fallet till någon i utlandet tillhandahålla krigsmateriel som finns i utlandet eller uppfinning rörande krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel.

I ansökan om sådant tillstånd som tillhandahållande av i utlandet befintlig krigsmateriel förutsätter skall uppges den sökandes namn, medborgarskap, yrke och hemvist, materielens, uppfinningens eller metodens art och värde, uppgift om vem som har gjort materielen, uppfinningen eller metoden tillgänglig i utlandet, köpare eller annan mottagare, slutanvändare av tillhandahållen krigsmateriel samt avsedd tidpunkt för tillhandahållandet.

Regleringen av förmedlingen gäller förmedlingsverksamhet som bedrivs i Sverige och sådan verksamhet som bedrivs utanför Sverige av personer som är bosatta eller stadigvarande vistas i Sverige och av svenska företag. Förmedlingsverksamheten förutsätter tillstånd. Dessutom förutsätter varje enskild

förmedlingsåtgärd särskilt tillstånd.

Straffet för bedrivande av olaglig vapenförmedlingsverksamhet är böter eller fängelse i högst fyra år.

## Nederländerna

Enligt den nederländska lagen om vapen och ammunition är det förbjudet att utan tillstånd bedriva vapenhandel. Med bedrivande av vapenhandel avses bl.a. förmedling av vapen. Enligt bestämmelsen om ekonomisk verksamhet som hänför sig till strategiska produkter är de som är stadigvarande bosatta i landet skyldiga att inhämta tillstånd också för bedrivande av vapenhandel utanför EU.

Lagstiftningen innefattar inte skyldigheten att skaffa koncession eller skyldigheten att registrera sig i något register som förs av myndigheterna.

Enligt lagen om vapen och ammunition är straffet för bedrivande av olaglig vapenhandel böter eller högst åtta års fängelse. Straffet för brott mot bestämmelsen om ekonomisk verksamhet som hänför sig till strategiska produkter är böter eller sex års fängelse.

## Tyskland

I Tysklands lagstiftning ingår bestämmelser om tillståndsplikt när det gäller köp och försäljning (vapnen överförs juridiskt i vapenförmedlarens besittning) samt förmedlingsverksamhet (vapenförmedlaren arrangerar den inbördes förbindelsen med köparen och säljaren). Tillståndsplikten gäller endast förmedling av sådan materiel som är klassificerad som krigsmateriel.

Förmedlaren är skyldig att inhämta tillstånd för förmedlingsåtgärden om ett anbud ges, ett avtal träffas, avtalsförhandlingar förs eller prov förevisas på tyskt territorium. Förmedlaren registreras i samband med att den första ansökan om förmedlingstillstånd görs. Straffet för olovlig vapenförmedlingsverksamhet är ett till fem års fängelse. När försvårande omständigheter föreligger är maximistraffet dock tio års fängelse.

## Förenta Staterna

Förenta Staternas lagstiftning om vapenför-



medling är vad tillämpningsområdet beträffar den mest omfattande och vad övervakningen beträffar den mest heltäckande jämfört med de övriga länderna i jämförelsegruppen.

I Förenta Staternas lagstiftning definieras en vapenförmedlare som en person vilken fungerar som företrädare för en annan när det gäller att förhandla om eller arrangera ett avtal gällande försvarsmateriel eller därtill hörande tjänster, eller köp, försäljning eller överföring av försvarsmateriel mot vederlag. Som vapenförmedlingsverksamhet betraktas också finansiering av den ovan nämnda verksamheten, transport och spedition av försvarsmateriel eller vilken som helst åtgärd som främjar tillverkning, export och import av försvarsmateriel.

Lagen tillämpas inte på Förenta Staternas interna handel eller interna överföringar.

Vapenförmedlaren har ålagts skyldigheten att registrera sig samt att skaffa koncession och dessutom tillstånd för varje enskild förmedlingsåtgärd.

Maximistraffet för olovlig förmedlingsverksamhet är tio års fängelse. Böternas maximibelopp är en miljon dollar.

### **1.5. Bedömning av nuläget**

I lagstiftningen i Finland ingår för närvarande inte några bestämmelser om verksamhet som gäller förmedling av försvarsmateriel. Den allmänna regleringen av export och transitering av försvarsmateriel lämpar sig dock för förmedlingsverksamheten i det fall att den försvarsmateriel som är föremål för förmedlingen exporteras från finskt territorium till ett tredje land eller transporteras via finskt territorium till ett tredje land, varvid förmedlaren är skyldig att ansöka om exporttillstånd enligt exportlagen.

De ovan i avsnitt 1.3 nämnda internationella faktorerna förutsätter att verksamheten gällande förmedling av försvarsmateriel övervakas också i Finland.

## **2. Propositionens mål och de föreslagna ändringarna**

I propositionen föreslås att lagen om export och transitering av försvarsmateriel ändras så att förutom exporten och transiteringen av

försvarsmateriel också förmedlingen av försvarsmateriel mellan tredje länder i vissa fall är tillåten endast med för ändamålet beviljat tillstånd. Enligt förslaget avgörs tillståndsärendena vid försvarsministeriet. Om ett ärende som gäller förmedlingstillstånd förutsätter det bör försvarsministeriet inhämta en särskild utredning från utrikesministeriet om att något utrikes- och säkerhetspolitiskt hinder för beviljande av tillstånd inte föreligger. Syftet med propositionen är att den finländska lagstiftningen om exporten av försvarsmateriel skall bringas i överensstämmelse med rekommendationerna i FN:s eldvapenprotokoll, OSSE-dokumentet om handeldvapen och lätta vapen, EU-arbetsgruppen för export av konventionella vapen och Wassenaararrangemanget. Bestämmelsen i FN:s eldvapenprotokoll om avtalsparternas skyldighet att överväga att skapa ett övervakningssystem för vapenförmedlingsverksamheten i den nationella lagstiftningen är också till sin karaktär juridiskt bindande.

## **3. Propositionens verkningar**

### **3.1. Verknningar för företagen**

Propositionen begränsar verksamhetsmöjligheterna för sådana företag till vilkas verksamhetsområde hör förmedling av försvarsmateriel och förpliktar dem att ansöka om förmedlingstillstånd för varje förmedlingsåtgärd.

### **3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal**

Propositionen har inte verkningar vare sig för organisation eller för personal.

### **3.3. Verknningar i fråga om annan lagstiftning**

Propositionen förutsätter att förordningen om export och transitering av försvarsmateriel justeras så att förordningen kan tillämpas förutom på export och transitering av försvarsmateriel också på förmedling av försvarsmateriel.

Dessutom förutsätter propositionen att statsrådets beslut om allmänna riktlinjer för ex-

port och transitering av försvarsmateriel justeras så, att tillämpningsanvisningarna för riktlinjerna kan tillämpas förutom när det gäller tillståndsprövning för export också i fråga om tillståndsprövning för förmedling. Samtidigt fastställs också att EU:s uppförandekod för vapenexport som utgör bilaga till riktlinjerna i fortsättningen kan tillämpas också på tillståndsprövning för förmedling. Den reglering som gäller registreringen av förmedlarna eller skyldigheten att ansöka om tillstånd skall enligt planerna ingå i skjutvapenlagstiftningen.

#### **4. Beredningen av propositionen**

##### **4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial**

Propositionen har beretts i den av försvarsministeriet tillsatta arbetsgruppen för export av försvarsmateriel och vid de möten för be-

redning av ärendet som hållits mellan de ministerier som sköter frågor vilka hänför sig till exportövervakningen, dvs. utrikesministeriet, handels- och industriministeriet, inrikesministeriet och försvarsministeriet.

##### **4.2. Utlåtanden**

Regeringens proposition har beretts som tjänsteärende vid försvarsministeriet. Utlåtande om propositionen har begärts av utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, handels- och industriministeriet, huvudstaben, Tullstyrelsen, skyddspolisen, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Suomen puolustusteollisuusyhdistys r.y, Säkerhetsteknikcentralen (TUKES), Nammo Lapua Oy, Nexplo Vihtavuori Oy samt Patria Industries -koncernen. De ovan nämnda instanserna har förordat propositionen. Huvuddelen av deras anmärkningar har beaktats.

## DETALJMOTIVERING

### 1. Lagförslag

1 §. Enligt förslaget fogas till paragrafen om lagens tillämpningsområde en bestämmelse enligt vilken lagen tillämpas också på förmedling av försvarsmateriel.

Enligt paragrafens nuvarande 1 mom. tillämpas lagen på export och transitering av försvarsmateriel genom finskt territorium till ett tredje land (*transitering*). I momentet hänvisas dessutom till internationella avtal och förbindelser som är förpliktande för Finland. Enligt förslaget fogas till momentet förmedling av försvarsmateriel samt en definition av begreppet.

Med förmedling av försvarsmateriel avses verksamhet genom vilken avtalsparterna bringas i kontakt med varandra i syfte att få till stånd ett avtal om försvarsmateriel. Den fysiska eller juridiska person som därvid fungerar som förmedlare förhandlar fram eller arrangerar ett avtal som gäller export av försvarsmateriel eller överföring av sådan materiel mellan tredje länder. Med verksamheten avses köp och försäljning som följer på varandra, varvid äganderätten till försvarsmaterielen överförs till förmedlaren, och annan förmedling, varvid äganderätten till försvarsmaterielen inte överförs till förmedlaren utan direkt från säljaren till köparen. Med tredje länder avses både EU:s medlemsstater och andra stater. I EU har tills vidare inte skapats någon lagstiftning som uttryckligen gäller den inre marknaden för försvarsmateriel, inte heller har gemenskapens gällande lagstiftning ansetts vara tillämplig på försvarsmaterielen på grund av de befogenheter att göra undantag som följer av 296 artikeln i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Bestämmelsen tillämpas enligt förslaget när förmedlaren bringar parterna i kontakt med varandra i syfte att få till stånd ett avtal om försvarsmateriel. I förmedlingsverksamheten deltar enligt den definition som har utarbetats om saken inom EU tre olika parter.

Enligt definitionen bör förmedlarens verksamhet vara av anmärkningsvärd betydelse för rättshandlingens uppkomst. Utan förmed-

larens insats skulle något avtal eller någon annan rättshandling mellan säljaren och köparen inte uppstå. Definitionen av förmedlingsverksamheten förutsätter inte att avtalsparterna samtidigt är närvarande, utan det räcker med att avtalet uppstår med förmedlarens medverkan.

Med förmedling avses också en situation där äganderätten till försvarsmaterielen övergår från säljaren till förmedlaren, som för sin del överför äganderätten vidare till köparen. Avgörande är om förmedlaren har anskaffat försvarsmaterielen för egen räkning i förmedlingssyfte. Det är fråga om förmedlingssyfte när förmedlaren har anskaffat försvarsmaterielen för att sälja den vidare till en tredje part. Förmedlingssyfte kan det vara fråga om också i det fall att köparens identitet har varit okänd för förmedlaren när förmedlaren har förvärvat försvarsmaterielen. Det är inte fråga om förmedlingssyfte om förmedlaren anskaffar försvarsmaterielen för eget bruk utan att något återförsäljningssyfte därvid föreligger. Eget bruk kan det vara fråga om t.ex. när försvarsmaterielen anskaffas av en samlare eller används för jakt- eller idrottsändamål.

Förmedling av det här aktuella slaget är det inte fråga om när ett försvarsindustriföretag som verkar utomlands säljer sina utomlands tillverkade produkter. Inte heller är det fråga om förmedlingssyfte när ett försvarsmaterielföretag som verkar utomlands anskaffar delar och komponenter till försvarsmateriel för att använda dem i sin egen produktion. Ett utomlands verksamt företag som tillverkar försvarsmateriel är skyldigt att iaktta exportövervakningslagstiftningen i det land på vars territorium det verkar och från vars territorium det exporterar produkter till tredje länder.

Enligt paragrafens nuvarande 2 mom. gäller vad som föreskrivs om exporten av försvarsmateriel också överlåtelse och överföring till utlandet av kunnande i fråga om tillverkning av och rätt att tillverka försvarsmateriel, maskiner och anordningar som är avsedda särskilt för tillverkning av försvarsmateriel.

teriel samt programvara som hänför sig till tillverkning eller användning av försvarsmateriel. Momentet föreslås nu gälla också förmedling av egendomen i fråga.

Enligt paragrafens nuvarande 3 mom. tillämpas lagen inte på tillfällig utförsel av försvarsmateriel som tillhör försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet. Med tillfällig utförsel avses den situationen att försvarsmateriel som tillhör försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet och som tillfälligt förs ut från landet inte permanent förblir i ett tredje land, utan materielen i fråga antingen returneras till Finland eller förbrukas, används eller förstörs under den tid den tillfälligt är utförd från landet.

Enligt förslaget fogas till 3 mom. ett tillägg enligt vilket lagen inte heller tillämpas på exporten och transiteringen av försvarsmateriel som hör till en främmande stats väpnade styrkor då verksamheten baserar sig på avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (FördrS 65/1997) eller på en annan fredsbevarande uppgift eller tillstånd för verksamheten har beviljats med stöd av territorialövervakningslagen. Den föreslagna regleringen motsvarar nuvarande tillämpningspraxis, men enligt förslaget fogas till lagen en särskild bestämmelse om saken för tydlighetens skull. 2 a §. Det är fråga om en ny paragraf enligt vilken förmedlingen av försvarsmateriel föreslås vara beroende av tillstånd.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är förmedling av försvarsmateriel mellan tredje länder på finskt territorium tillåten endast med för ändamålet beviljat tillstånd. Med tredje länder avses både EU:s medlemsstater och andra stater. Den i bestämmelsen avsedda förmedlingsverksamheten äger rum på finskt territorium och den försvarsmateriel som förmedlas överförs mellan två länder utanför finskt territorium. Om försvarsmaterielen överförs från finskt territorium till ett tredje land är det fråga om export eller transitering, som enligt gällande lag är beroende av tillstånd. Förmedlingen sker på finskt territorium om en förmedlare som befinner sig i Finland förhandlar fram eller arrangerar ett avtal eller en annan rättshandling som gäller

export av försvarsmateriel eller överföring av sådan materiel från ett land till ett annat. Förmedlingen sker på finskt territorium också i det fall att äganderätten överförs från säljaren till förmedlaren eller från förmedlaren till köparen genom en på finskt territorium företagen rättshandling.

I paragrafens 2 mom. föreslås ingå en bestämmelse om att också förmedlingen av försvarsmateriel utanför finskt territorium skall vara beroende av tillstånd i det fall att förmedlaren är en finsk medborgare, ett finskt samfund eller en enligt lagen om hemkommun (201/1994) i Finland stadigvarande bosatt utlänning.

De nämnda aktörerna är enligt förslaget skyldiga att ansöka om tillstånd för förmedling av försvarsmateriel även om den egentliga förmedlingsverksamheten inte så som avses i 1 mom. äger rum på finskt territorium. På så sätt försöker man förhindra att tillståndsbestämmelserna kringgås t.ex. genom att förmedlingsverksamheten överförs från Finland till ett land där sådan verksamhet inte är beroende av tillstånd eller där det enligt förmedlarens bedömning är lättare att erhålla förmedlingstillstånd än i Finland. De fysiska personer och samfund på vilka momentet enligt förslaget skall tillämpas kan anses ha sådan anknytning till Finland att det är förenligt med Finlands intresse att den förmedlingsverksamhet som de bedriver övervakas. Den föreslagna regleringen svarar till denna del också mot de slutsatser som antogs i COARM-arbetsgruppen.

Enligt paragrafens 3 mom. beviljas förmedlingstillstånd av försvarsministeriet på ansökan. Enligt gällande lag fattas beslut om beviljande av exporttillstånd vid statsrådets allmänna sammanträde när det är fråga om export av förstörelsebringande materiel avsedd att användas i strid eller lavetter och det ekonomiska värdet av exporten inte är ringa eller om den utrikes- eller säkerhetspolitiska betydelsen av ett tillståndsärende av andra skäl förutsätter det. I annat fall beslutar försvarsministeriet om beviljande av tillstånd.

Förmedlingsverksamheten skiljer sig från exporten särskilt till den del att det när det gäller förmedling inte är fråga om export till

ett tredje land av produkter som är av finländskt ursprung. De produkter som förmedlas är i regel av utländskt ursprung och dessutom är förmedlingen underställd exportövervakningen i de tredje länder på vilkas territorium produkterna överförs. De produkter som förmedlas överförs inte i något som helst skede via finskt territorium till ett tredje land. Enligt definitionen i 1 § är det fråga om förmedlingsverksamhet endast i det fall att produkterna överförs utanför finskt territorium mellan två länder. Om produkterna överförs från finskt territorium eller via finskt territorium till ett tredje land förutsätter verksamheten redan enligt gällande lag att exporttillstånd beviljas.

Förmedlingen av försvarsmateriel är inte vad den ekonomiska eller utrikes- och säkerhetspolitiska betydelsen beträffar jämförbar med export eller transitering av försvarsmateriel, varför frågan inte till sin betydelse är sådan att den förutsätter att tillståndsärendet hänskjuts till avgörande vid statsrådets allmänna sammanträde. På dessa grunder föreslås att förmedlingstillståndet beviljas av försvarsministeriet på ansökan.

3 §. Enligt förslaget fogas till 1 *mom.* ett tillägg enligt vilket förmedlingstillstånd inte beviljas om tillståndet äventyrar Finlands säkerhet eller strider mot Finlands utrikespolitiska linje. Enligt paragrafen gäller i fråga om beviljande av förmedlingstillstånd sålunda samma bestämmelser som i fråga om beviljande av exporttillstånd.

4 §. Paragrafens 1 *mom.* föreslås bli ändrat så, att också förmedlingstillstånd skall sökas på en blankett för vilken försvarsministeriet har fastställt formuläret. I sin nuvarande utformning gäller momentet sättet att ansöka om exporttillstånd.

Till paragrafens 2 *mom.* fogas enligt förslaget ett tillägg enligt vilken försvarsministeriet också när ett ärende som gäller förmedlingstillstånd förutsätter det skall inhämta en särskild utredning från utrikesministeriet om att något utrikes- och säkerhetspolitiskt hinder för beviljande av tillstånd inte föreligger. Den nuvarande bestämmelsen gäller endast exporttillståndsärenden. Ärendena gällande förmedlingstillstånd föreslås bli behandlade i den i avsnitt 1.1 i den allmänna motiveringen nämnda exportarbetsgruppen, i tillämpliga

delar enligt samma principer som ärendena gällande exporttillstånd.

Paragrafens 3 *mom.* föreslås bli ändrat så att också den som beviljar förmedlingstillstånd kan ålägga den som ansöker om tillstånd att lämna en redogörelse för vem som är den slutliga användaren av varan, på samma sätt som den som beviljar exporttillstånd kan göra enligt den nuvarande bestämmelsen. Den föreslagna bestämmelsen är nödvändig för att den som beviljar förmedlingstillstånd när ärendet förutsätter det skall kunna säkerställa vad som är varans slutliga användning och vem som är dess slutliga användare.

5 §. Tillämpningsområdet för paragrafens 2 *mom.* föreslås bli utvidgat så att det gäller också vapenförmedling. Enligt förslaget avgör försvarsministeriet i enskilda fall om viss materiel skall anses vara sådan att förmedlingen av den förutsätter tillstånd enligt lagen i fråga. Bestämmelsen är nödvändig för att försvarsministeriet, på samma sätt som när det gäller export och transitering, skall kunna avgöra om en viss vara skall betraktas som i lagen avsedd försvarsmateriel. Den nuvarande bestämmelsen gäller endast export och transitering.

6 §. Till paragrafen fogas enligt förslaget ett tillägg enligt vilken försvarsministeriet kan återkalla ett förmedlingstillstånd som det beviljat, om skäl prövas föreligga. Möjligheten att återkalla ett förmedlingstillstånd är nödvändig om förhållandena efter att tillståndet beviljats väsentligt har ändrats så som närmare bestäms i 1 § 6 punkten i de av statsrådet utfärdade riktlinjerna. Ett exporttillstånd som har beviljats kan återkallas på motsvarande grunder enligt den nuvarande bestämmelsen.

7 §. Enligt förslaget ändras den paragraf som innehåller straffbestämmelser så att den gäller också vapenförmedling.

I den gällande 7 paragrafen bestäms om exportbrott. Enligt paragrafens 1 *mom.* skall för exportbrott dömas den som utan tillstånd exporterar försvarsmateriel eller till utlandet överlåter eller överför rätt att tillverka försvarsmateriel eller genom finskt territorium transporterar försvarsmateriel till ett tredje land eller försöker göra det. Den som begår

ett sådant brott döms till böter eller fängelse i högst fyra år. Enligt förslaget ändras momentet så, att straffet för *exportbrott* gäller också olovlig förmedling eller försök till olovlig förmedling av försvarsmateriel

Enligt gällande 2 mom. skall för exportbrott dömas också den som för att få exporttillstånd lämnar osanna uppgifter eller hemlighåller uppgifter. Momentet föreslås bli ändrat så att straffet för exportbrott gäller också den som lämnar osanna uppgifter eller hemlighåller uppgifter i syfte att få förmedlingstillstånd.

Paragrafens 3 mom. innebär att den som annars handlar i strid med denna lag eller med sådana stadganden eller med sådana föreskrifter på lägre nivå som har utfärdats med stöd av den döms till böter för exportförseelse. I lagen om ändring av 4 och 5 § lagen om export och transitering av försvarsmateriel (385/2002) har de nämnda lagparagraferna bringats i överensstämmelse med kraven på exakthet och avgränsning enligt grundlagens 80 § som gäller bemyndigande att utfärda förordning. Utöver detta bringades regleringen också i övrigt i överensstämmelse med grundlagens krav,

bl.a. i fråga om valet av förordningstyp. Eftersom det med stöd av lag är möjligt att utfärda närmare bestämmelser endast genom antingen statsrådets eller försvarsministeriets förordning, föreslås att regleringen gällande straffbarhet i fråga om handlande som strider mot föreskrifterna utgår från paragrafen.

Straffbestämmelsen motsvarar inte till alla delar de principer som har iakttagits vid reformeringen av strafflagen. Bl.a. följs inte principen om att straffbestämmelser som innehåller hot om fängelsestraff bör koncentreras till strafflagen. Avsikten är dock att denna straffbestämmelse skall överföras till 46 kap. strafflagen i det sista skedet av totalreformen av strafflagen och hänföras till de regleringsbrott som nämns i 1-3 §.

## 2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfast.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

## Lagförslag

## Lag

## om ändring av lagen om export och transitering av försvarsmateriel

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 9 mars 1990 om export och transitering av försvarsmateriel (242/1990) 1 §, 3 § 1 mom., 4 § 1-3 mom., 5 § 2 mom. samt 6 § och 7 §,

av dessa lagrum 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 197/1995 och 4 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i sistnämnda lag, samt

fogas till lagen en ny 2 a § som följer:

## 1 §

Angående export av försvarsmateriel, transitering av försvarsmateriel genom finskt territorium till ett tredje land (*transitering*) och sådan verksamhet genom vilken avtalsparterna bringas i kontakt med varandra i syfte att få till stånd ett avtal om export eller överföring av försvarsmateriel mellan tredje länder (*förmedling*) gäller denna lag utöver vad som följer av de internationella avtal och förbindelser som är förpliktande för Finland.

Denna lags bestämmelser om export och förmedling av försvarsmateriel gäller också överlåtelse och överföring till tredje land av

1) kunnande i fråga om tillverkning av och rätt att tillverka försvarsmateriel,

2) maskiner och anordningar som är avsedda särskilt för tillverkning av försvarsmateriel, samt

3) programvara som hänför sig till tillverkning eller användning av försvarsmateriel.

Denna lag tillämpas inte på tillfällig utförsel av försvarsmateriel som tillhör försvarsmakten

eller gränsbevakningsväsendet, ej heller på utförsel och transitering av försvarsmateriel som hör till en främmande stats väpnade styrkor, om verksamheten baserar sig på avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (FördrS 65/1997) eller på någon annan fredsbevarande uppgift eller om tillstånd för verksamheten har beviljats med stöd av territorialövervakningslagen (755/2000).

## 2 a §

På finskt territorium är förmedling av försvarsmateriel mellan tredje länder tillåten endast med för ändamålet beviljat tillstånd (*förmedlingstillstånd*).

Utanför finskt territorium är förmedling av försvarsmateriel mellan tredje länder tillåten för finska medborgare, finska sammanslutningar samt utlänningar som är stadigvarande bosatta i Finland enligt lagen om hemkommun (201/1994) endast med förmedlingstillstånd.

Förmedlingstillstånd beviljas av försvarsministeriet på ansökan.

## 3 §

Exporttillstånd eller förmedlingstillstånd beviljas inte, om tillståndet äventyrar Finlands säkerhet eller strider mot Finlands utrikespolitiska linje.

## 4 §

Exporttillstånd eller förmedlingstillstånd skall sökas skriftligen på en blankett för vilken försvarsministeriet har fastställt formuläret. Försvarsministeriet kan av sökanden begära sådan tilläggsutredning som behövs för behandlingen av tillståndsansökan.

Om ett ärende som gäller exporttillstånd eller förmedlingstillstånd förutsätter det, skall försvarsministeriet inhämta en särskild utredning från utrikesministeriet om att något utrikes- och säkerhetspolitiskt hinder för beviljande av tillstånd inte föreligger.

Den som beviljar exporttillstånd eller förmedlingstillstånd kan ålägga den som ansöker om tillstånd att lämna en redogörelse för vem som är den slutliga användaren av varan. Som utredning betraktas ett intyg som

skall tillställas försvarsministeriet och som har utfärdats av en behörig myndighet i det land som utgör slutlig destination (*slutanvändarintyg*). Om en vara som är föremål för ansökan om tillstånd är avsedd att användas endast som komponent i en annan produkt, skall den i vars egna tillverkning av en produkt varan används, i egenskap av varans slutliga användare på anmodan lämna ett intyg över sådan användning (*intyg över användning i egen produktion*).

#### 5 §

Försvarsministeriet avgör i enskilda fall om viss materiel skall anses sådan att export, transitering eller förmedling av den förutsätter tillstånd enligt denna lag.

#### 6 §

Statsrådet kan återkalla exporttillstånd och

försvarsministeriet ett exporttillstånd eller förmedlingstillstånd som det har beviljat, om skäl prövas föreligga.

#### 7 §

Den som utan tillstånd exporterar försvarsmateriel eller till utlandet överlåter eller överför rätt att tillverka försvarsmateriel eller genom finskt territorium transporterar försvarsmateriel till ett tredje land eller förmedlar försvarsmateriel eller försöker göra detta, skall för *exportbrott* dömas till böter eller fängelse i högst fyra år.

För exportbrott skall dömas också den som för att få exporttillstånd eller förmedlingstillstånd lämnar osanna uppgifter eller hemlighåller uppgifter.

Den som annars handlar i strid med denna lag eller med bestämmelser som har utfärdats med stöd av den skall för *exportförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 13 september 2002

**Republikens President**

**TARJA HALONEN**

Försvarsminister *Jan-Erik Enestam*



Bilaga  
Parallelltexter

## Lag

### om ändring av lagen om export och transitering av försvarsmateriel

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen den 9 mars 1990 om export och transitering av försvarsmateriel (242/1990) 1 §, 3 § 1 mom., 4 § 1-3 mom., 5 § 2 mom. samt 6 § och 7 §, av dessa lagrum 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 197/1995 och 4 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i sistnämnda lag, samt fogas till lagen en ny 2 a § som följer:

#### Gällande lydelse

##### 1 §

Angående export och transitering av försvarsmateriel genom finskt territorium till ett tredje land (transitering), gäller denna lag utöver vad som följer av de internationella avtal och förbindelser som är förpliktande för Finland.

Vad denna lag stadgar om export av försvarsmateriel gäller även överlåtelse och överföring till utlandet av

- 1) kunnande i fråga om tillverkning av och rätt att tillverka försvarsmateriel, maskiner och anordningar som är avsedda särskilt för tillverkning av försvarsmateriel.
- 2) maskiner och anordningar som är avsedda särskilt för tillverkning av försvarsmateriel, samt
- 3) programvara som hänför sig till tillverkning eller användning av försvarsmateriel.

Denna lag tillämpas inte på tillfällig utförsel av försvarsmateriel som tillhör försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet.

#### Föreslagen lydelse

##### 1 §

Angående export av försvarsmateriel, transitering av försvarsmateriel genom finskt territorium till ett tredje land (transitering) och sådan verksamhet genom vilken avtalsparterna bringas i kontakt med varandra i syfte att få till stånd ett avtal om export eller överföring av försvarsmateriel mellan tredje länder (förmedling) gäller denna lag utöver vad som följer av de internationella avtal och förbindelser som är förpliktande för Finland.

Denna lags bestämmelser om export och förmedling av försvarsmateriel gäller också överlåtelse och överföring till tredje land av

- 1) kunnande i fråga om tillverkning av och rätt att tillverka försvarsmateriel,
- 2) maskiner och anordningar som är avsedda särskilt för tillverkning av försvarsmateriel, samt
- 3) programvara som hänför sig till tillverkning eller användning av försvarsmateriel.

Denna lag tillämpas inte på tillfällig utförsel av försvarsmateriel som tillhör försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet, ej heller på utförsel och transitering av försvarsmateriel som hör till en främmande stats väpnade styrkor, om verksamheten baserar sig på avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (FördrS 65/1997) eller på någon annan fredsbevarande uppgift eller om tillstånd

*för verksamheten har beviljats med stöd av territorialövervakningslagen (755/2000).*

2 a §

*På finskt territorium är förmedling av försvarsmateriel mellan tredje länder tillåten endast med för ändamålet beviljat tillstånd (förmedlingstillstånd).*

*Utanför finskt territorium är förmedling av försvarsmateriel mellan tredje länder tillåten för finska medborgare, finska sammanslutningar samt utlänningar som är stadigvarande bosatta i Finland enligt lagen om hemkommun (201/1994) endast med förmedlingstillstånd.*

*Förmedlingstillstånd beviljas av försvarsministeriet på ansökan.*

3 §

Exporttillstånd beviljas inte om tillståndet äventyrar Finlands säkerhet eller strider mot Finlands utrikespolitiska kurs.

3 §

Exporttillstånd *eller förmedlingstillstånd* beviljas inte, om tillståndet äventyrar Finlands säkerhet eller strider mot Finlands utrikespolitiska linje.

4 §

Exporttillstånd skall sökas skriftligen på en blankett för vilken försvarsministeriet har fastställt formuläret. Ministeriet får av sökander begära sådan tilläggsutredning som behövs för behandlingen av tillståndsansökan.

Om ett ärende som gäller exporttillstånd förutsätter det skall försvarsministeriet inhämta en särskild utredning från utrikesministeriet om att något utrikes- eller säkerhetspolitiskt hinder för beviljande av tillstånd inte föreligger.

Den som beviljar exporttillstånd kan ålägga den som ansöker om tillstånd att lämna en redogörelse för vem seom är den slutliga användaren av varan. Som utredning betraktas ett intyg som skall tillställas försvarsministeriet och som har utfärdats av en behörig myndighet i det land som utgör slutlig destination (*slutanvändarintyg*). Om en vara som är föremål för ansökan om tillstånd är avsedd att användas endast som komponent i en annan produkt, skall den i vars egna tillverkning av en produkt varan används på anmodan lämna ett intyg över sådan användning (*intyg över användning i egen produktion*).

4 §

Exporttillstånd *eller förmedlingstillstånd* skall sökas skriftligen på en blankett för vilken försvarsministeriet har fastställt formuläret. *Försvarsministeriet kan* av sökanden begära sådan tilläggsutredning som behövs för behandlingen av tillståndsansökan.

Om ett ärende som gäller exporttillstånd *eller förmedlingstillstånd* förutsätter det, skall försvarsministeriet inhämta en särskild utredning från utrikesministeriet om att något utrikes- och säkerhetspolitiskt hinder för beviljande av tillstånd inte föreligger.

Den som beviljar exporttillstånd *eller förmedlingstillstånd* kan ålägga den som ansöker om tillstånd att lämna en redogörelse för vem som är den slutliga användaren av varan. Som utredning betraktas ett intyg som skall tillställas försvarsministeriet och som har utfärdats av en behörig myndighet i det land som utgör slutlig destination (*slutanvändarintyg*). Om en vara som är föremål för ansökan om tillstånd är avsedd att användas endast som komponent i en annan produkt, skall den i vars egna tillverkning av en produkt varan används, i egenskap av varans slutliga användare på anmodan lämna ett intyg över sådan användning (*intyg över användning i*

*egen produktion).*

5 §

Försvarsministeriet avgör i enskilda fall om viss materiel skall anses sådan att export eller transitering av den förutsätter exporttillstånd.

6 §

Statsrådet kan återkalla exporttillstånd och försvarsministeriet ett exporttillstånd som det har beviljat, om skäl prövas föreligga.

7 §

Den som utan tillstånd exporterar försvarsmateriel eller till utlandet överlåter eller överför rätt att tillverka försvarsmateriel eller genom finskt territorium transporterar försvarsmateriel till ett tredje land eller försöker göra det, skall för *exportbrott* dömas till böter eller fängelse i högst fyra år.

För exportbrott skall även dömas den som för att få exporttillstånd lämnar osanna uppgifter eller hemlighåller uppgifter.

Den som annars handlar i strid med denna lag eller med *stadganden eller bestämmelser* som har utfärdats med stöd av den skall för *exportförseelse* dömas till böter.

5 §

Försvarsministeriet avgör i enskilda fall om viss materiel skall anses sådan att export, transitering eller *förmedling* av den förutsätter *tillstånd enligt denna lag*.

6 §

Statsrådet kan återkalla exporttillstånd och försvarsministeriet ett exporttillstånd *eller förmedlingstillstånd* som det har beviljat, om skäl prövas föreligga.

7 §

Den som utan tillstånd exporterar försvarsmateriel eller till utlandet överlåter eller överför rätt att tillverka försvarsmateriel eller genom finskt territorium transporterar försvarsmateriel till ett tredje land *eller förmedlar försvarsmateriel* eller försöker göra detta, skall för exportbrott dömas till böter eller fängelse i högst fyra år.

För exportbrott skall dömas också den som för att få exporttillstånd *eller förmedlingstillstånd* lämnar osanna uppgifter eller hemlighåller uppgifter.

Den som annars handlar i strid med denna lag eller med bestämmelser som har utfärdats med stöd av den skall för *exportförseelse* dömas till böter.

*Denna lag träder i kraft den 200 .*